



# Omaishoitajan lakisääteisen vapaan sijaishoitaja- toimeksiantosopimuksella 2022



TAIVALKOSKI  
*Tuhansien tarinoiden pitäjä*

Taivalkosken sosiaali- ja terveystoimet  
Hyväksytty 04.08.2015  
Sos.- ja terv.ltk 21.09.2021 §166, korotus 01.11.2021 lähtien  
Päivitetty 17.12.2021  
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 18.12.2018

## Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	2
1.1	Omaishoitajan vapaan aikainen sijaishoito.....	2
2	Omaishoitajan vapaan järjestäminen sijaishoitajalla.....	2
2.1	Omaishoitaja.....	2
2.2	Sijaishoitaja.....	2
2.3	Toimeksiantosopimus.....	3
3	Sijaishoitajan palkkiot.....	4
3.1	Sijaishoitajan sijaisuus kestää 12 - 24 tuntia tai enemmän.....	4
3.2	Sijaishoitajan sijaisuus alle 12 tunnin palkkio.....	4
4	Sijaishoidosta perittävät maksut.....	4
4.1	Sijaishoidosta perittävät maksut.....	4

## 1 Johdanto

### 1.1 Omaishoitajan vapaan aikainen sijaishoito

Laki omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (318/2011) (Finlex). Lisätty omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005) uusi 4 a §. Kunta voi järjestää omaishoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan sijaishoidon tekemällä 3 §:n 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta.

Omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikainen sijaishoito voidaan järjestää 1.8.2011 alkaen toimeksiantosopimuksella. Omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005, jäljempänä omaishoitolaki) muutoksen (318/2011) tavoitteena on tukea omaishoitajien jaksamista parantamalla heidän mahdollisuuksiaan pitää lakisääteiset vapaapäivät sekä muita vapaapäiviä ja virkistysvapaita.

Uudistus perustuu hallituksen esitykseen (HE 331/2010), jonka mukaisesti tehtiin muutoksia myös perhehoitajalakiin (312/1992) ja lastensuojelulakiin (417/2007). Perhehoitajalain 1, 2 ja 7 §:n muutokset tulevat voimaan 1.8.2011 ja niitä sovelletaan 1.1.2012 lukien. Perhehoitajalain 6 a §:n muutos tulee voimaan 1.8.2011. Lastensuojelulain 50 §:n muutos tulee voimaan 1.1.2012.

Uudistus tuo kunnille uuden vaihtoehdon omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikaisen hoidon järjestämistapoihin. Sijaishoidon mahdollisuuksien hyödyntämiseksi ja saatavuuden edistämiseksi tarvitaan suunnitelmallista toimintaa ja monipuolista tiedotusta, jossa kunnat voivat hyödyntää muun muassa verkkotiedotusta ja yhteistyötä järjestöjen kanssa.

## 2 Omaishoitajan vapaan järjestäminen sijaishoitajalla

### 2.1 Omaishoitaja

Omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikainen tilapäishoito voidaan järjestää omaisen, läheisen tai muun tehtävään soveltuvan henkilön avulla silloin, kun omaishoitajalla on sopimus omaishoidontuesta kunnan kanssa. Omaishoidon tuesta sopimuksen tehneellä omaishoitajalla on oikeus vähintään kolmen vuorokauden vapaaseen kuukaudessa, jos hän on kuukauden aikana sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti. Oikeus vapaaseen on myös omaishoitajalla, jonka hoidettava viettää kodin ulkopuolella vähäisen osan vuorokaudesta (enintään 5–7 tuntia). Lakisääteisen vapaan lisäksi kunta voi myöntää kaikille omaishoidon tuen saajille myös enemmän vapaata ja alle vuorokauden mittaisia virkistysvapaita.

Omaishoitajan vapaasta sovittaessa on tärkeää pohtia yhdessä omaishoitajan ja hoidettavan kanssa, mikä on kuhunkin tilanteeseen sopiva omaishoitoa korvaavan hoidon järjestämistapa. Hoitojärjestelyn on aina turvattava hoidettavan hyvinvointi, terveys ja turvallisuus. Kunta päättää viimesijassa siitä, miten omaishoitajan vapaan tai poissaolon aikainen hoito järjestetään. Hoidon järjestäminen sijaishoitajan avulla edellyttää kuitenkin, että omaishoitaja suostuu siihen. Myös omaishoidossa olevan henkilön mielipide on otettava huomioon, kun suunnitellaan hoidon järjestämistä sijaishoitajan avulla. Järjestelyn tulee aina olla hoidossa olevan henkilön edun ja yksilöllisen tarpeen mukainen. Hoitojärjestelyt määritellään toimeksiantosopimuksessa sopimuskohtaisesti.

Omaishoidettavalle tehdään aina hoito- ja palvelusuunnitelma (omaishoitolaki 7 §), johon sisällytetään sijaishoidon käyttö omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikana.

### 2.2 Sijaishoitaja

Omaishoidon tuesta annettuun lakiin on lisätty uusi 4 a §, jonka mukaan kunta voi järjestää omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikaisen hoidon tekemällä tehtävään soveltuvan henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan vakituisen omaishoitajan vapaan aikaisesta sijaishoidosta. Omaishoitajan sijaisen avulla toteutettava hoito järjestetään *hoidettavan kotona*, tai omaishoidettavan *kodin ulkopuolella* tapahtuvana sijaishoitona. Sijaishoitajan ei tarvitse olla hoidettavan omainen tai muu läheinen henkilö.

Henkilön soveltuvuudesta omaishoitajaksi säädetään omaishoitolain 3 §:n 3 kohdassa, jonka mukaan omaishoitajan terveyden ja toimintakyvyn on vastattava omaishoidon asettamia vaatimuksia. Tämä edellytys koskee myös sijaishoitajia. Sijaishoitajan soveltuvuutta on aina arvioitava hoidettavan henkilön kannalta kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon hoidon asettamat vaatimukset.

Toimeksiantosopimus voidaan tehdä yli 16-vuotiaan kanssa. Kunnan pitää kuitenkin arvioida onko hoitaja soveltuva juuri siihen omaishoitoperheeseen ja on hoidettavan edun mukainen hoitaja sekä omaishoitaja ja hoidettava hyväksyvät hoitajan.

Sijaishoitajan työoikeudellisesta asemasta, eläketurvasta sekä tapaturmavakuutuksesta säädetään 4 a §:n 3 momentissa. Sijaishoitajan työoikeudellinen asema sekä eläke- ja tapaturmavakuutus on samanlainen kuin omaishoitajalla (omaishoitolaki 10 §). Sijaishoitaja ei ole työsuhteen mukaisesti tarkoitettavassa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Sijaishoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa (549/2003), ja sijaishoitajan tapaturman varalta kunnan on otettava tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin mukainen vakuutus sijaishoitajalle.

### **2.3 Toimeksiantosopimus**

Kunta tekee sijaishoitajan kanssa toimeksiantosopimuksen. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisesta hoidettavasta erikseen siltä hoitoajalta, jolloin sijaishoitaja toimii omaishoitajan sijaisena. Kunta voi siten tehdä yhden sijaishoitajan kanssa useita eri hoidettavia henkilöitä koskevia toimeksiantosopimuksia.

Kunnan sijaishoitajan kanssa tekemässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

1. sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja maksutavasta;
2. tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
3. toimeksiantosopimuksen voimassaolosta; sekä
4. tarvittaessa muista sijaishoidosta koskevista seikoista mm. yksilölliset palveluntuottamistavat;
5. sijaishoitopaikasta

Kunta päättää sijaishoitajalle maksettavan palkkion määräytymisperusteista. Omaishoitajan sijaisen palkkion määrä ei ole sidoksissa omaishoitajalle omaishoitolain 5 §:n mukaan maksettaviin palkkioihin, vaan palkkiosta sovitaan kunnan ja sijaishoitajan välillä. Sijaishoitajien palkkiot voivat olla esimerkiksi tunti- tai vuorokausikohtaisia. Kunta päättää myös siitä, onko palkkio aina sama vai porrastetaanko se sijaishoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Taivalkosken kunnassa palkkiota ei porrasteta.

Kunta päättää, maksetaanko sijaishoitajalle korvauksia kustannuksista, joita hänelle mahdollisesti aiheutuu omaishoitajan sijaisena toimimisesta. Kulukorvaus maksetaan sijaishoidon tapahtuessa sijaishoitajan kotona. Kustannusten korvaukset ovat pääsääntöisesti veronalaista ansiotuloa. Lisätietoa kustannuskorvausten verotuskohtelusta on saatavissa vuoden vaihteessa annettavasta Verohallinnon yhtenäistämisohteesta sekä työnantajan vuosi-ilmoituksen täyttöoppaasta.

Sijaishoitajan kanssa tehtävä toimeksiantosopimus voidaan tehdä toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräaikaiseksi. Jos sopimus on voimassa vuoden vaihteessa, hoitopalkkion määrää tarkistetaan omaishoidon tuesta annetun lain 6 §:n mukaisesti.

Toimeksiantosopimusta ei voi muuttaa yksipuolisesti. Muuttuvissa tilanteissa sopimusta tarkistetaan yhteisessä neuvottelussa.

### 3 Sijaishoitajan palkkiot 1.1.2022

#### 3.1 Lakisääteisen sijaishoitajan sijaisuus kestää 12–24 tuntia tai enemmän

Sijaishoitajan hoitopalkkio on **89,99 euroa** vuorokaudessa, Sijaishoidon palkkiota maksetaan enintään omaishoidon lakisääteisten vapaiden kertymää vastaavalta ajalta eli enintään 3 vrk/kk (3 x 89,99 euroa = 269,97 euroa) Silloin kun sijaisuus kestää 12–24 tuntia tai enemmän. Hoitopalkkio maksetaan toteutuneiden hoitopäivien tai tuntien mukaan, hoitotyön toteutuman jälkeen. Hoitopalkkio on veronalaista ansiotuloa.

#### 3.2 Lakisääteisen sijaishoitajan sijaisuus alle 12 tunnin palkkio

Sijaishoitajan hoitopalkkio alle 12 tunnin sijaisuudesta **44,98 euroa**. Hoitopalkkio maksetaan toteutuneiden hoitopäivien tai tuntien mukaan, hoitotyön toteutuman jälkeen. Hoitopalkkio on veronalaista ansiotuloa. Sijaishoidon palkkiota maksetaan enintään omaishoidon lakisääteisten vapaiden kertymää vastaavalta ajalta eli enintään 6 pv/kk (6 x 44,98 euroa = 268,88 euroa)

#### 3.3 Kulukorvaus

Omaishoidettavan ***kodin ulkopuolella*** tapahtuvasta sijaishoidosta maksetaan sijaishoitajalle kulukorvaus, joka on **21,71 euroa /vrk**, kulukorvausta maksetaan enintään 3 vrk/kk. (3 x 21,71 euroa) tai alle 12 tunnin sijaisuudesta **16,35 euroa/pv**, kulukorvausta maksetaan enintään 6pv/kk (6 x 16,35 euroa)

### 4 Sijaishoidosta perittävät maksut

#### 4.1 Sijaishoidosta perittävät maksut

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaisesta sijaishoidosta ***hoidettavan kotona*** tapahtuvasta hoidosta, joka korvaa omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, kunta ***ei peri*** sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992, 6 b §) säädettyä maksua. (Päätös liittyy Sosiaali- ja terveyslautakunnan 19.5.2015 §57. Päätös astuu voimaan 1.6.2015)

Omaishoidettavan ***kodin ulkopuolella*** tapahtuvasta lakisääteisen vapaan aikaisesta sijaishoidosta, joka korvaa omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, kunta perii hoidosta asiakkaalta asiakasmaksua enintään **11,40 euroa/vrk** tai alle 12 h enintään **5,75 euroa**. (asiakasmaksulain 6 b §:n tarkoittama maksu)

***Muun kuin lakisääteisen vapaan*** ajalta asiakasmaksu määräytyy tilapäisen asumispalvelun mukaisesti omavastuu **25 euroa vuorokausi** silloin, kun sijaisuus kestää yli 12 tuntia ja alle 12 tunnin sijaishoidosta omavastuu on **17,60 euroa/kerta**. Maksu peritään sekä omassa kodissa, että sijaishoitajan kotona tapahtuvasta hoidosta.

Kunta päättää erillisellä sopimuksella omaishoitajan muun vapaan tai poissaolon aikaisen sijaishoidon ja maksut. Kunta maksaa omavastuun ja hoitopalkkion erotuksen. Maksu voi olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

**Omaishoitajan lakisääteisten vapaiden ajalta ei vähennetä hoitajalle maksettavaa omaishoidontukien palkkiota.**

Yhteystiedot:

Kehitysvammatyön palveluohjaaja  
p. 040 542 1273

Hoitotyönjohtaja  
p. 040 592 5751

Ikäihmisten palveluohjaaja  
p. 040 053 0257

Johtava sosiaalityöntekijä  
p. 040 591 7237